

Uddannelsesretten skal give bedre uddannelsesmuligheder for folk med tilknytning til arbejdsmarkedet. Andre voksne, nemlig pensionister og hjemmearbejdende, kan fortsat enten starte kompetencegivende uddannelse på normal vis eller følge undervisning i henhold til fritidslovgivningen.

Ad 2

Omkring 2 mill. lønarbejdere er i beskæftigelse i Danmark i dag. De skal ifølge forslaget alle sammen i løbet af et år under uddannelse i op til 120 timer. Det bør ske efter tur, sådan at der hele tiden er 200.000 under uddannelse, inklusive dem, der er på uddannelse efter reglen i punkt 2, litra c.

Det antages, at en helårsarbejder har 1840 timers arbejde om året. Reglen i punkt 2, litra b medfører, at der hele tiden vil være omkring 130.000 deltagere i 120-timers kurser. $(120/1.840 \times 100 \text{ pct.} = 6,5 \text{ pct.})$ Tages 6,5 pct. af 2 millioner, bliver resultatet ca. 130.000). Selv om det kaldes kurser, kan det ikke på forhånd udelukkes, at de 120 timer lægges med 4 ugentlige timer i 30 uger, og heller ikke, at der behandles flere emner i løbet af de 120 timer. Deltagelse i 120-timers kurserne skal være et tilbud. Til fordeling på landsplan bliver omkring 70.000 årspladser tilbage.

Disse skal ifølge reglen i punkt 2, litra c være helårspladser. De skal tilbydes beskæftigede med mindre end 12 års undervisning og længst anciennitet. Hvis nogle står lige med hensyn til anciennitet, skal den med højest alder først have tilbuddet. Anciennitet måles ved længden af medlemskab af fagforening.

»Mindst 10 pct.-reglen« gælder således på den enkelte virksomhed: Alle har ret til maksimalt 120-timers kursus om året. Derfor vil kun 6,5 pct. løbende være i uddannelse på virksomheder, hvor der ikke er uddannelse efter punkt 2, litra c. Derimod kan mere end 10 pct. løbende deltage i undervisning på virksomheder, hvor der er mange under uddannelse efter punkt 2, litra c. Det skal slås fast, at på virksomheder, hvor der er forholdsvis mange under uddannelse efter punkt 2, litra c, mister resten ikke retten til at deltage i 120-timers kurserne.

Beskæftigelseseffekten af forslaget antages som nævnt at være på omkring 100.000 inklusive de lærere, der skal nyansættes. Beskæftigelseseffekten bestemmes bl. a. af virksomhedsstrukturen (med hensyn til størrelsen) og graden af arbejdsdeling, især på den enkelte virksomhed. (I dagens Danmark har arbejderklassen ingen indflydelse på disse ting.) Endelig bestemmes beskæftigelseseffekten af,

hvordan arbejderne på den enkelte virksomhed placerer deres deltagelse i 120-timers kurserne tidsmæssigt i forhold til hinanden. Den endelige tilrettelæggelse vil sikkert ske ud fra flere hensyn, bl. a. familiemæssige, kapacitetsmæssige, pædagogiske samt hensynet til beskæftigelsen.

De beskæftigede, der kommer ind under punkt 2, litra c, skal også have mulighed for årligt at følge et 120-timers kursus efter reglerne i punkt 2, litra b. Desuden kan de vælge varigheden af uddannelsen under orlov. Der er bredde i valgmuligheden. Nemlig fra en uge og op til et år (fratrullet ferie og 120-timers kursus eller 120-timers arbejde). Bredden i valgmuligheden er begrundet i en forventning om, at punkt 2, litra c-folkene vil have en meget forskellig motivation for uddannelse. Forslaget prøver således at tilgodese både dem med forholdsvis lille uddannelsesmotivation og dem med en stor. De formodentlig få, der vælger en uddannelse, som strækker sig over 2-3 år, skal have mulighed for at gennemføre denne uden afbrydelse. Dette gælder kun, hvis man ikke støder på loftet for 12 års uddannelse. Når dette nås, falder retten til orlov jo bort. Det bemærkes, at de 70.000 årspladser, der er til rådighed for dem, der er på uddannelse efter punkt 2, litra c, er langt flere end det antal, der årligt forlader arbejdsmarkedet. Det er derfor sandsynligt, at punkt 2, litra c-ordningen vil kunne opfange alle, der ønsker op til 12 års undervisning, inden de forlader arbejdsmarkedet. Efterhånden vil der ikke være tilstrækkeligt med interesserede til at besætte alle 70.000 årspladser. I takt hermed udvides antallet af uddannelsestimer, som beskæftigede årligt kan optjene ret til. Der udvides gradvis til 184 timer årligt.

Uddannelsestilbuddene i punkt 2, litra c, skal indholdsmæssigt dække folkeskolen og ungdomsuddannelserne (gymnasium/HF og EFG) samt specialarbejderuddannelse, faglig efteruddannelse og særligt tilrettede kurser godkendt af undervisningsministeriet. Rigtigt tilrettelagt vil store dele af undervisningen således blive kompetencegivende, men undervisningen skal gennemføres tværfagligt og projektorienteret. Den skal tage udgangspunkt i og være tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens erfaringer, hvorfor punkt 2, litra c-folkene samles i hold.

Udbuddet vil i en vis udstrækning også omfatte videregående uddannelse, idet der ved dispensation skal gives adgang for beskæftigede med erfaringer, som er anvendelige ved videregående uddannelse. F. eks. vil nogle beskæftigede kunne være interesserede i at følge undervisning inden for samfundsfag, økonomi og jura. Endvidere bør der